

Pieseii bine scrise îi corespunde în cazul de față un spectacol fluent — și cam atât.

Student, poate întîrziat, dar tot student pînă la urmă, în piesă, Castrîș al acestui spectacol este un bărbat de cincizeci de ani. Rostul unei asemenea deplasări de accent e greu de înțeles. În viziunea autorului, el îi oferea Tofanei nu numai siguranța materială, ci și o dragoste în deplinătatea puterilor, iar faptul că ea i-l prefera pe Rudi, fostul lui coleg de aceeași vîrstă sau cel mult cu trei-patru ani mai tînăr, făcea comportarea femeii inexplicabilă în principiu și dădea relației o notă oportună de ambiguitate. Însă din moment ce Castrîș are vîrsta pe care o putem constata în spectacol, nu ne mai surprinde că Tofana îl înlocuiește cu un Rudi mult mai apropiat de vîrsta ei, fie acesta cit de hainana; comportarea nu mai miră pe nimeni, determinismul biologic se impune ca motivație exclusivă și cît se poate de banală.

În ceea ce-l privește, pe aceste premise, Corneliu Dim Borcea realizează un Castrîș candid, mic burhez cunsecade, dominat de dezlănțuirile Tofanei, incapabil de a bănuî trădarea ei și a vechiului său prieten. Momentele de timorare îi reușesc cel mai bine; voca sa, în ușor falset, marchează atunci cu mijloacele comicului bine strunit ieșirile agresive ale parteneriei. Prin compoziția sa, interpretul face personajul plauzibil, chiar dacă, așa cum spuneam, este un altul decît acela plămuit de dramaturg.

În general, se poate considera că nici unul dintre cele cinci roluri ale piesei nu are biografie în sensul stanislavskian al sugerării acesteia (o Fedră cu ticuri ar fi o aberație); ele nu au decît voință, și anume una peste limitele normalului, sau porniri așijderea, dacă e să ne referim la Tofana și la Rudi, polii conflictului. Viața lor se confundă cu viabilitatea mitică a tipologiilor respective — de unde și valențele de universalitate ale textului. Singura modalitate de a nu face din

cloniște fantosce este aceea de „a vedea idei”.

Ceea ce îi reușește Maiei Morgenstern, interpreta Tofanei. Urmărind cu linearitate de halucinantă atingerea idealului său (erotic? existențial?), Tofana este însuși conflictul. Maia Morgenstern îl nuanțează cu o permanentă neliniște și cu izbucniri dominatoare, la o temperatură ce exclude sentimentalismul și vulgaritatea incriminate de Lovinescu.

Rudi, micul don Juan cu panglici atîrnate de gîtul chitarei (un pic de dreptate avea și Lovinescu în privința textului: nu prea e de crezut că un asemenea chitarist ar fi ajuns să dețină „carnetul monden” la indiferent ce jurnal), rămîne în interpretarea albă, lipsită de relief, a lui Mircea Rusu la rolul de cucuritor din simplă deprindere, sau din pasiune de colecționar tip Nae Gîrimea. Din punctul lui de vedere, răzburarea consecutivă gestului său de a o părăsi pe Tofana pentru Crina constituie un simplu accident.

Șbiț este, prin tradiție, personajul cel mai „colorat” al piesei. Romeo Tudor îl compune de o manieră energică, dar monocordă. Ratatul alcoolic, obraznic și tapour devine în interpretarea sa mai curînd degeneratul furios care pune arma în mîna verișoarei sale Tofana, convins și parcă mîndru de vocația sîngeroasă a familiei. El nu apare aici ca un bufon pînă la urmă amuzant, ci de-a dreptul ca un nebun periculos.

Rolul de mică anvergură al Crinei este susținut de Oana Albu. Parteneră onestă a Tofanei, Crina acestui spectacol este o apariție mai curînd necesară decît realizată.

Scenografia Mariei Roiban-Dulhan este neutră și simplu-indicativă, exprimîndu-se, de exemplu, printr-o canapea Récamier cu colțuri de ladă, înfinit utilizabilă în montări de texte moderne și contemporane.

Dan PREDESCU

Calidostop

Actrița Leopoldina Bălanuș a prezentat un admirabil recital liric în cadrul „Zielor culturii călînesciene”, la Casa de cultură din Bacău.

★

Actorul Sorin Postelnicu a susținut un recital din poezia bacoviană cu prilejul manifestării găzduite de Muzeul literaturii române, la împlinirea a trei

decenii de la moartea lui George Bacovia.

★

Tot la Muzeul literaturii române, comemorarea a 75 de ani de la moartea marelui dramaturg I. L. Caragiale a fost marcată prin simpozionul „Național și universal în opera lui I. L. Caragiale”, la care s-au adus contribuția Ileana Berlogea, Ștefan Cazimir, Alexandru George, Valen-

tin Silvestru și Alexa Vișarion.

★

Al. Săndulescu și Radu Săndulescu îngrijesc volumul „Paul Zarifopol în corespondență” apărut în seria „Documente literare” a Editurii Minerva. Cartea prezintă noi mărturii despre cunoscuta prietenie a criticului cu I. L. Caragiale.

Sanda Maria Dandu și Paul Gheorghiu

dar persuasiunii amantului îi răspunde inconștient cu argumentele soțului. Clipa cînd îl ucide — cînd ucide de fapt visul său searbăd de fericire — este clipa cînd ea a ales între efemeritatea trăirii și perenitatea amintirii, clipa cînd se regăsește pe sine în și prin memorie.

Spectacolul de pe scena teatrului din Giurgiu a fost gîdit de regizorul Constantin Dinischiotu în limitele unui realism destul de terestru. Așa fiind, ni s-a transmis prea puțin din tipologia personajelor — argumente specifice acestei piese și în general teatrului lui D. R. Popescu, și nimic din realitatea lor simbolică. În

mișcarea scenică nehotărîtă se simt graba și neglijența elaborării. Actorii par a fi fost lăsați în voia lor, de aceea fiecare și-a conceput rolul după propria experiență și intuiție. Cornel Gîrbea a compus în registru realist un soț greoi, a cărui liniște sufletească nu pare a fi zguduită de mărturisirea soției că iubește pe un altul, Paul Gheorghiu, în Silviu, caricaturizează cu vervă un tînăr ușuratic, dîndu-și aere de gigolo, dar în nepotrivire cu ceea ce trebuie să fie — proiecție simbolică a sufletului unei femei singure, expresie a unei crize sufletești, hîmeră eliberată și liberă din dorința de dragoste a femeii ce-și simte îmbătrînirea. Într-un rol episodic — rolul sectoristului Lucuță, Andrei Peniuc e o apariție simpatică, dar nici ei nu știe bine de ce se află în scenă. Singură, Sanda Maria Dandu își intuiește deplin personajul. Ea creează rolul în consens cu ideea că exprimă sufletul feminin ca principiu, de aici, unele atitudini discret conivente cu spectatorii, în apartouri, reîntorcîndu-se în sine pentru adîncă reflecție, reîntîrind în realitatea scenei și alternînd după caz atitudini coquette, duioase, cu cele de suferință și revoltă. Ea țese subtil realitatea simbolică a rolului, îndemnîndu-ne către realismul magic al deznodămîntului, dezvoltînd o gamă de trăiri care ar trebui să tensioneze puternic scenele, dacă partenerii ar intra în relații psihologice adecvate.

Constantin RADU-MARIA

CALEIDOSCOP

CALEIDOSCOP

Spectacolul Mobilă și durere de Teodor Mazilu, în regia lui Ioan Ieremia, se joacă de șapte ani pe scena Teatrului Național din Timișoara. Aceeași vîrstă a împlinit-o și montarea Teatrului „Nottara” Karamazovii, adaptare după Dostoievski, de Horia Lovinescu și Dan Micu, în regia lui Dan Micu.

★

În afara afișelor și programelor de sală, secretariatul literar al Teatrului Dramatic din Constanța

editează o serie de materiale publicitare și documentar-culturale, ca rod al colaborării sale cu alte instituții. Ne reține atenția un excelent pliant intitulat „Creatori la Pontul Euxin”, realizat în cadrul „Clubului artelor”, organizat cu concursul Bibliotecii județene Constanța. În sumar: prezentarea unor tineri artiști constănțeni, printre care regizorul Dominic Dembinski, scenograful Constantin Ciubotariu și soprana Florența Nicoleta Marinescu. Arti-

colele semnate de secretara literară Georgela Mărtouiu și prezentarea grafică sînt la înălțime.

★

Dacă am consemnat la această rubrică numeroase spectacole „centenare”, cifrele trecute în dreptul unor titluri ale Naționalului bucareștean sînt și ele impresionante: Idolul și Ion Anapoda — 500 de reprezentații; Gaiele — 450; Între patru ochi — 400; Ploșnița — 250; Zbor deasupra unui cuib de cucu — 250.

Am avut în schimb revelația unui alt
tînăr interpret, anunțînd, alături de in-
discutabil talent, o tenacitate profesională
împresionantă: George Alexandru. Wurm,
descifrat și restructurat de George Alex-
andru, șerpuiește nelinîștit de-a lungul
întregului spectacol, vorbind cînd trebuie
și cum trebuie, știind să asculte fără
ostentație, edificînd, cu fiecare nouă apari-
ție în scenă, imaginea unei ticăloșii.

Stefan Tivodaru-Müller, Elena Petrican,
soția acestuia și Zaharia Volbur, Bătrînul
cemerist, asigură, prin evoluții bine tem-
perate, prezența acelor personaje care
cel cu tărie, pînă la ultima încercare, în
lupta de cîștig și de dreptate, Marcel
Anghel, în Aghiotantul președintelui, ma-
lifică apariția episodică, adăugă întregu-

lui o citire semnificativă, pentru pu-
tinele cuvinte rostite în spectacol el stră-
bate întreaga traiectorie posibilă a per-
sonajului, pe care-l bănuim lucrînd din-
colo de raza noastră vizuală.

Scenografia lui Ioan Olaru se menține
pe o poziție de „neutralitate activă”, situ-
îndu-și, simbolic, pretențioasă-i structură
deasupra dramei consumate în scenă. În
final, construcția barocă a opresiunii co-
boară lent, pectulînd cu indiferența rece
a cavoului amintirea iubirii dintre Luise
și Ferdinand. Soluția găsită este, totuși,
de un efect estetic aflat în divorț cu so-
brietatea decentă a întregii montări.

Constantin PAIU

CALEIDOSCOP

CALEIDOSCOP

Itinerariile turneeleor tea-
trale s-au intersectat cu o
accentuată dinamică în pe-
ricada mai-îunie. Teatrele
bucurestene s-au deplasat
cu cele mai bune specta-
cole în orașele importante
și în centrele muncitorești,
în timp ce unele instituții
din provincie au susținut
veritabile microstagioni în
Capitală, cu producții ar-
tistice reprezentative. Au
jucat pe scenele din
București: Teatrul Național
din Cluj-Napoca, Tea-
trul Național din Timișoara,
Teatrul Dramatic „Ma-
ria Filotti” din Brăila,
Teatrul „Mihai Eminescu”
din Botoșani, Teatrul de
Stat din Oradea, Teatrul
Tineretului din Piatra
Neamț. Din păcate, coor-
donarea acestor turnee a
avut și defecțiuni, înre-
gistrîndu-se nu puține su-
prapunerii.

★

În seria „paralelelor li-
terar-muzicale” ale Tea-
trului Mic, coordonate de
Iosif Sava, o emoționantă

seară memorială „Dinu
Lipatti” a adus în fața
unui public numeros pe
Valentin Lipatti, pe Vir-
gil Cândea și pe Carmen
Păsculescu-Florian, autoare
a unei excelente monogra-
fii Lipatti. Partea muzicală
a fost susținută de cîteva
tinere talente interpreta-
tive, remarcate în con-
cursuri naționale și inter-
naționale.

★

Grupul „Eveniment” al
Ansamblului artistic al
U.T.C. a prezentat în vi-
ziunea regizorului Grigore
Popa și în scenografia lui
Mircea Ribinschi două lu-
crări dramatice adresate
în special tinerilor: O în-
timplare neplăcută de
Tudor Popescu și Cîntec
de leagăn pe muzică rock
de Iulian Margu.

În persoana lui Iulian
Margu, subliniem apariția
unui promițător talent în
dramaturgie, așa cum au
constatat și membrii ce-
naclului literar-artistic
„Confluente”, care au par-
ticipat la spectacol.

Redacția noastră regretă
că, deși sîntem preocupați
de activitatea acestui grup
teatral, organizatorii n-au
găsit de cuviință să ne
invite.

★

Teatrul „Mihai Emines-
cu” din Botoșani a pre-
zentat în curtea casei me-
moriale din Ipotești un
memorabil spectacol de
sunet și lumină dedicat
„Lucenșărului poeziei ro-
mânești”, în cadrul noii
ediții a concursului literar
omagial ce se desfășoară
în fiecare primăvară pe
meleagurile natale ale ma-
relui poet.

★

Se împlinesc patru de-
cenii de la dispariția mul-
tilateralului om de teatru
Ion Sava. Activitatea lui
de regizor, dramaturg și
teoretician al teatrului este
pusă în evidență în meda-
lionul comemorativ sem-
nat de Virgil Brădăceanu
în revista „Contemporanu-
l” nr. 24/1987.

a exprima acolo unele dintre ideile și intențiile pe care le-am formulat în discuția noastră.

— Ce v-a spus vizita de o săptămână în România?

— M-au impresionat multe legate de cultura teatrală, dar cel mai mult, faptul că în țara dumneavoastră, care nu are o tradiție mai mare de un secol și jumătate în materie de teatru cult, această artă este probabil cea mai vitală manifestare a culturii românești de astăzi. Nu vă pot spune cât sînt de emoționat: fiindcă aceia dintre noi care lucrăm în teritoriul teatrului american sîntem siliți, iată, să recunoaștem că teatrul a devenit o formă minoră de artă, în comparație cu filmul de televiziune, de pildă. În România, oamenii nu numai că merg la teatru, dar iubesc teatrul, ceea ce, din punctul meu de vedere, este o foarte importantă schimbare de accent. Am învățat multe în zilele petrecute în această țară latină: unele pot fi formulate intelectual, altele transmise numai emoțional. La dumneavoastră este materializată din plin ideea că teatrul este cu adevărat viu atunci cînd este important pentru societate. Am îndoielile mele asupra societății americane, în ciuda optimismului meu legat de posibilitatea de a determina schimbarea cîtorva opinii.

Aș dori să mulțumesc tuturor celor pe care i-am cunoscut, cercetători, pro-

fesori, actori, regizori, scenografi și bineînțeles, scriitori și critici de teatru, pentru amabilitatea și considerația pe care mi le-au arătat în timpul petrecut cu mine. La Teatrele Naționale din București, Cluj-Napoca și Iași, profesioniștii mi-au acordat multe ore pentru a-mi îngădui să-mi fac o imagine clară asupra muncii și operei lor. Au mers pînă la un gest pe care eu nu cred că l-aș face vreodată: au întrerupt o repetiție pentru a permite unui vizitator străin să se întâlnească cu actorii și să vadă cum este concepută mizanscena. Mai multor regizori, inclusiv domnului Horea Popescu, trebuie să le exprim mulțumirile mele: amabilitatea și atenția dumneavoastră au făcut această vizită de neuitat. Singurul mod în care sper să o răsplătesc este realizarea intenției mele de a încerca să montez o piesă românească în viitorul apropiat. Iau acum în considerație un număr de scenarii, publicate în traducere engleză. Sper sincer că acest proiect se va realiza.

— Sîntem onorați de intențiile dumneavoastră. Cu personalitatea și puterea de muncă pe care o aveți, sperăm să rămîneți un bun prieten al culturii române.

— Aceste cuvinte au fost foarte amabile și vreau să subliniez, domnule Tuttonjiu, cît de mult le apreciez. Vă mulțumesc foarte mult.

CALEIDOSCOP

CALEIDOSCOP

In Editura „Univers” a apărut volumul „Memorii inutile” de Carlo Gozzi (traducere, prefață, note și selecție de texte de Victoria Naum). Cartea conține o violentă polemică împotriva lui Carlo Goldoni, care îndrăznise să înlocuiască personajele fixe din „commedia dell’arte” (Căpitanul, Tartaglia, Brighella), „măști” al căror conținut social nu mai corespundea realităților vremii.

Gozzi contribuie prin „basmele teatrale” (Dragostea celor trei portocale, Corbul, Regele-cerb, Turandot, Femeia-șarpe, Zobeida, Calicii norocoși,

Monstrul albastru, Pasărea verde, Regele geniilor) la înflorirea literaturii fantastice a secolului 18. De fapt, el inaugurează o modalitate de realizare a satirei sociale și politice, inspirată din folclorul napolitan și din poveștile orientale care circulau în diferite traduceri și adaptări ale scriitorilor francezi (Lesage etc.).

„Memoriile inutile” sînt scrise pentru a-și justifica public acțiunile, dezmințind minciunile ce se scormiseră pe seama sa. Cartea reușește să clarifice unele enigme ale unei epoci frământate din istoria teatrului universal.

Pentru efectuarea unor deplasări pe scene mici, Teatrul Tineretului din Piatra Neamț a montat spectacolul Arvinte și Popoșea de Vasile Alecsandri. Premiera a avut loc în comuna Moldoveni.

★

Impresionantă, profesiona de credință artistică a actriței nonagenare Marioara Davidoglu, într-un interviu recent, acordat în „Flacăra” nr. 23/1987: „Să respectați arta și teatrul”. Sînt cuvintele pe care i le-a spus Mihail Sadoveanu și care i-au servit drept deviză în toată cariera.